

SLOVENSKA BČELA.

Izdana 15. oktobra 1851.

S k l e p.

Na vejčici lipovi tiček skakljá,
Prijetno, šalivo se s tičco igra;
Ji poje pšmice tak lépé,
Tak mile, tak nježne, tak sladké!
Pod lipico je sěněni hlad,
Je v hladu na klopčici pšnik mlad.
Posluša tičeka, kako žgoli,
Ljubiti od tička se uči.
Na milico misli, misli na njó,
Ki mu je ganila serce mladó.
Naj lépše je děkle krog in krog,
Tak berhko, tak zalo, vse v en zlog!
V njo vsak upera rad oči,
Sam pšnik, ki mimo gré, zameži.
Ji tiček poje, da rad jo imá,
Potoček šumljá ji, da rad jo imá;
Ne móre on sam, da rad jo imá,
Ji pravi vsak, da rad jo imá.
Tak skleplje zdaj, i tako govori:
„Ko srečam je vpervo, v njo vprem oči,
Ker vsak ji pravi, da imá jo rad,
Porečem ji tudi, da imam jo rad.“
Mem'pride Milica tako berhká
Na klopco ozré se na pšnika;
I on zakípi, — poběši oči,
Iz ust le besédice ene ni.

C i g a n k a.

(Iz Polskega prenesel Ivan Vinković).

Komaj je šesta ura na večer. Že stoji dolga rajda kočij pred vrata-mi gledališča u Petrogradu. Kočijaši s dolgimi bradami se ustopijo okolj velikega ognja. Posred gledališnega terga (pijaca) je té ogenj napravljen.

Tu se kočijaši zagrevajo in svoje šale vganjajo. Dva mlada častnika (oficirja) od carske konjaniške straže skočita iz lahke kočije. Svoje tople plajše zapustita služabnikom in s šibkim korakom tečeta u preddvorano gledališča. Ednemu se na obličju pozna, da je potvarjen i žalosten.

„Zakaj Feodor, zapita drugi, si se tak od stola odrinul i še mene za seboj do tje vlačiš? Skoraj bi ne bila mesta dobila?“

„Za to, odgovori Feodor, je meni naj menj mar.“

„Aha, reče uni, sada še le vse vem . . . krasna Marinka dones spěva“ . . .

Tako sta se pogovarjala Feodor Pugač in grof Ivan Zbrogov, obadva stotnika in od mladih let dobra prijatela. Obadva sta po Petrogradskih dvoranih slovela kot dva vesela in prijetna mladenca. Naglo se Feodor čisto spreoberne, postane nekako tih, mračen i zamišljen. Težko je to grof Ivan prenesel. Nobena živa duša ni vedela, od kod to? le samo njima je bilo znano; — da Feodor goreče ljubi pevkinjo Marinko.

Marinka ni bila umetnikinja rojena na Francoskem alj Talijanskem. Ona je svoj prvi nauk u muziki imela u konservatoriju Petrogradskem. Učenke te naprave navadno niso višej prišle, kakor do koristinje, da so namreč u koru pele. Važnejše naloge (role) so pëvale pevkinje iz plujih dežel. Marinka pa postane prima-dona cesarske opere. Mika, slišati njeno življenje.

Stari knez Pugač in, njez Feodorov, je bil dolgo časa Ruski poslanec u Florenci. Zaljubil se je u muziko. Velika in obširna posestva je imel u južnej Rusii. Enkrat se poda svoja posestva ogledat. Pride u neko vas, kjer so ljudi ravno nek vesel god obhajali. Veselo so mlade deklice pred vasio na ledini plesale. Tu zagleda mlado deklico. Lepa je bla, ko kri in mleko, tenka in šibka kot jela, sukala se je hitro kot serna; — slednič še začne deklica prepevati, da cingla kot zlato in srebro. Stari knez je slišal najslavnejše pevkinje po Italii, — alj vendar ostermi slišati take nebeške glase pri plesu na ledini. Popraša za njene stariše, ter zve, da so njegovi sužnji (Leibeigene). Vzeme taj mlado svojo suzenko seboj u Petrograd in jo vodi cesarskega konservatorija predstavi. Rada je bila vzeta Marinka med učenke. Pa vendar je Pugač in to le pod tim dovoljil, da Marinka ne sme priti u oblast in vlast Cara, kakor druge učenke, ki so bile hčere sužnjev, — temuč le pod tem je dovoljil, da Marinka, kakor poprej, tudi še dalej, sliši knezu Pugačinu.

Še le dve leti minete in Marinka že prepevlja naj težje napeve i naloge. Serce starega Pugačina plava u veselju. Iskreno in pohvalno pozdravi ljudstvo svojo rojakinjo, ki se prvokrat na gledališču pokaže. Sčasom vse gori za Marinko, vsim dopade: Marinka postane malik (boginja) tak velikašev kakor tudi prostega ljudstva. Zategadelj so imenovali Marinko skoraj povsod le „Ciganko“ to je toliko, kakor „coper-nico“, ki vse začarati zna.

Verjeti je, da je marsikteremu mladenču tudi globoko u serce segla, verjeti je, da prilizavcov in zalezavcov ni manjkalo. Pa Marinka je živelu tiho in pobožno; ni poslušala sladkih besed, ne jemala zlatih perstanov in žlahtnih korayd, — le pridno se je svojih nalog učila,

da je po tem prepevljala, kot slavček u zelenem logu. Tudi nobenemu mladih fantalinov k sebi ni pustila; le stari knez Pugačin je smel jo obiskovati. Pri tej lépej priložnosti je Marinka velikokrat prav ponižno in prav goreče prosila Pugačina, alj bi jej ne dovoljil od sužnosti se odkupiti, — ponudila mu je strašno grozo dnarjev. Knez pa ni hotel dovoliti, kar je Marinka tako serčno prosila. To ni storil iz grešnega, nesramnega poželenja, kakor da bi misel imel, to krasno i nedolžno devico zapeljati, — alj pa da bi si hotel s tistim denarjem še bolj obogatiti, ki ga je Marinka za petje potegovala. Za vse to se stari in bogati knez ni nič maral; — on se je le samo bal, da ne bode mogel Marinko vsaki čas po svoje volji obiskovati, in tak svobodno in lahko s njo se pogovarjati, ako ona svobodna postane, ako jo on iz sužnosti, iz svoje vlasti spusti. Stari Pugačin je Marinko ljubil ko hčer: njena slava je bila tudi njegova slava; ona je mu kratek čas delala. Reče jej: „poj!“ in poje, — „prebiraj na glasoviru“ in perstici že miglajo. Pugačin ni hotel biti tako neumen, da bi se dobrovoljno odrekel takšnega zaklada. Nekteri radi imajo lepe konje, drugi zlahtno kamnje, tretji velikanske palače; knez Pugačin je svoje veselje imel s Marinko, in za nobeden denar, za cel svet bi ne bil dal svoje suženke, slavne pevkinje. Marinka mora pri njem ostati do njegove smrti; pa po smrti naj svobodna postane, to hoče u svojem sporočilu (testamentu) zaukazati: — tako je Marinki večkrat obljubil.

Le za petje in muziko je Marinka živela, to je bilo njeno edino veselje. Kaj bi jo tudi imelo in moglo razveseliti? — Ni bila samosvoja, — ni bila svobodna! Vse, kar nosi na duši in na telesu, vse, kar u sercu občuti, — ni njeno, sliši drugemu gospodu: Marinka je suženka kneza Pugačina!

Ni mogla misliti, da bi se zlahtni občutki razvijati mogli tam, kjer je sužnost, verige — tema! Spoznala je, da ljubezen le tam cveti, kjer svoboda svojo bandero razvija. Velikokrat je taj sklenula, pred Carom Pavlom na kolena pasti in ga prositi za svobodo, da jo on oprosti od sužanstva. Le samo bala se je starega Pugačina s tim ožalostiti in razžaliti. —

Feodor, mladi stotnik, je bil od svojega njca kneza Pugačina u hišo Marinkino pripeljan in je jo večkrat obiskal. Feodora le viditi, je Marinko u serce vrezalo, že kar je ga prvokrat vidila, jej ni dopadel. Starega Pugačina — to dobro, skerbno dušo — je serčno čislala in ljubila. Feodor se je jej pa le zdel biti tisti grozovitni trinog, ki jej svobodo krati. Govoril je on pred Marinko od ljubezni, — pa ona ni slišala Feodorovih tužnih glasov, — in bolj jo Feodor s svojo ljubeznijo nadleguje in sili, bolj se Marinka ogibla in brani; slednič starega Pugačina naprosi, svojemu sestrencu hišo prepovedati.

Pa vendar je jo Feodor resnično ljubil, ne to, da ga Marinka tako postrani pogleduje, ne to, da se proti njemu tako merzlo obnaša, nič ga nemore odverniti. Naj lepše in naj znamenitnejše hčere ruskih velikašev niso u stanu, Feodora zmoliti: on, dedič ednega najbogatejših knezov ostane zasramovan od ljube pevkinje in clo še suženke.

Tih, žalosten in zamišlen je Feodor postopal; le tedaj se je njegovo lice razjasnilo, ko je na gledišnem lističu prebral ime Marinke. Ndati se je mogel, jo na večer saj viditi. Nobena človeška moč bi ga ne bila mogla doma obderžati.

Posebno ti večer se je predstavljala Mocartova opera v ruskem jeziku. Marinka je igrala prvo nalogo. Vse lože so bile natlačene; gospodične prebogato okinčane in gospodi prekrasno oblečeni so marljivo poslušali sladke glase neznane jim dosedaj muzike. Zagrinalo pade, — Marinka poje — potlesk in slava doni uznebesna; — pa mende še tudi nikdar tako krasno in milo Marinka ni pevala. Stari Pugačin je od veselja solze preliljal, — Feodor — sede u pozlačenej loži, ni premeknul očesa od nje, — želno išče in lovi njene poglede. Marinka ga pogleda, pa nje pogled kakor strela spreleti vse njegove kosti: tako gerdo, tako ježno in goreče je ga pogledala. Feodor se pa vendar ne zmoodri. Kedar je po operi Marinka u sani se vsedla, zagleda med vratami stoječega moža, ki je s pravo roko svoje serce stiskoval, s levico pa ljubeznivo proti njej segal. Bil je to Feodor.

Potvarjen in žalosten gre Feodor spat, pa sladek mir je zibnul iz njegovega serca: on spati ne more. Naglo i terdo se sedaj na njegove duri poterka in neznan glas mu vstati veleval. Njegov ujec, stari knez Pugačin je bil ravno kar od mertvuda — božjega žlaka — vdarjen. Feodor se pospeši, pa vendar prepozno pride, svojega ujca že merzlega najde. Nagla smert je ga bila pobrala, nobenega zadnega sporočila ni zapustil, Marinkino sladko upanje je šlo po vodi in — Feodor je bil edini dedič prezmožnega Pugačina. Nekaj dni, posvečenih žalosti po ljublenem ujcu, hitro mine; Feodor objišče krasno Marinko. Ona ga sprejeme kakor vselej dosada — merzlo in ponosno. Feodor, dedič starega kneza, vladar i gospodar: — Marinka, krasna pevkinja, Feodora suženka! Tako se je reč spreobrnila: Marinka se pa ne spremeni, ostane kakor poprej in Feodora ljubiti ne more.

Feodor, mladi častnik, počne jej govoriti od ljubezni, pa ona mu podskoči s timi besedami:

„Jaz sem, moj gospodar! tvoja suženka, — pa ne bodem nikada tvoja“

„Marinka!“ izdihne Feodor iz cele duše.

„Ako bi mi daroval svoje slavno ime in roko svojo, — vendar te vzela ne bodem: Prestani, gospodine! me dalej nadlegovati!“

Izrekla je Marinka te besede tako mirno, tako merzlo, pa tudi tako lepo in ponosno, da Feodor ni se prederznul kej pregovoriti. Sruši se, na kolenih s rokami sklepa, plaka in joka: — to viditi se Marinka čez njega vsmili, ga prijazno za roko prime ter reče: „Svili gospodine! alj se spodobi za vas, se tako obnašati, se tako zamečevati. Povem vam, da vas ne sovražim, pa tudi to moram naravnost povedati, da vas ne ljubim, da vas tudi nikolj ljubila ne bodem.“ —

Po tem taj je Feodor vidil in spoznal, da je pri Marinki vse zastoj, da ga nikdar ljubila ne bode. Začne vse to premišljevat, začne se sramovati in jeziti, začne u svojej sramoti in jezi terdovratnej Marinki jamo kopati, meč ojestrega maščovanja brusiti. —

Edno jutro se po Petrogradu novica raznese, da je Marinka „ciganka“ zibnula; govorilo se je, da je Feodor Pugačin pri caru za dovoljenje prosil in ga tudi dobil, se na Francozko podati. Tu in tam se je mislilo in zadnič kot gotova resnica terdilo, da se je Marinka u Feodora zaljubila in se š njim na Francozko podala. Štirnest dni si povsod,

kamor si u Petrogradu stopil, praviti slišal od Feodora in Marinke, ki sta na Francozko pobegnula. Vendar je bilo drugače. Feodor ni se u Pariz odpeljal, — tudi Marinka ni se svojevoljno iz Petrograda podala. Kadar se ednega večera Marinka iz gledališča verne, čaka na njo u nje sobi oskerbnik mladega kneza. U imenu gospoda Marinki — suženki — zaukaže, se u voz vvesti, kteri je pred durmi pripravljen stal. Marinka — vboga suženka — spozna, da za njo ni pomoči, voljno in molče vboga in se vsede u kočijo, ki š njo in s oskerbnikom naglo odderda. Šlo je naskok proti južnej Rusii, kjer so bila Pugačcinova obširna posestva. Oskerbnik jo po volji svojega novega gospoda pelja v ravno tisti kraj, kjer je rojena bila, u globoko Krimeo, več ko tisuć verst (ruskih mil) od Petrograda, u vas imenovano „Veza.“ Daleko okolj Veze je bila samota in puščava. Feodor je dobro vedel, da ta vas proti Petrogradu ne more Marinki dopasti, da mora od žalosti in tuge konec vzeti, ali pa se spreobrniti: Veza naj bode živ grob za terdovrainsko Marinko! Nekaj dni preteče, kar se Feodor sam u ti kraj pripelja, prvičkrat svoja posestva pogledat, ki jih je po svojem rajnem njcu dedoval. Marinka se ni smela iz svoje jipse geniti, — prva živa duša, ki je jo ona u Vezi zagledala, je bil — Feodor. Častljivo jo te pozdravi ter jej roko poda; pa Marinka se od njega naglo zasuču in gre za oskerbnikom. Od serda Feodorovo serce kipi. Marinki se odkaze lesena bajtica: suženka naj ravno tam prebiva, kjer so nekda njeni stariši živel in kjer njena zibika se zibala. Odložiti je morala krasne bogate oprave, — nositi je morala volnato suknjo, — splesti je morala si dve tesni kitici: prevzeti je morala vso nošo in šego ruskih vesničank. Tudi k težkemu delu so jo gnali in silili kot druge suženke.

Marinka se je po celej sosesčini ponižno in prijazno obnašala, vsi so jo ljubili kot mamko. Vendar se je na njej pri vsem djanju in nehanju lahko vidila nekaka visokost in modrost; za to so jo vsi tudi spoštovali kot svojo gospo. Vsi so se čudili nad njenim blagim obnašanjem, vsi so se klanjali pred ognjenimi pogledi njenih černih velikih očes. In kader je rumeno sončice k božjej gnadi šlo, je Marinka po težkem delu u sredi svojih vesničanov in vesničank sedela in marsiktero rusko narodno pesem zapela. Tedaj velikokrat veselja, potleska in slave ni bilo konca ne kraja. Na svojih žilnastih rokah so jo večkrat hoteli u triumfu nesti u bajtico, kjer je Marinka stanovala.

Med mladenči te vesi je bil neki Demeter: pravi korenjak in blaga duša. Demeter Marinko komaj zagleda, in že jej pregloboko u oči pogleda, — hitro občuti gorečo ljubezen do Marinke. Alj njegova ljubezen je bila divja, burjeva, kakor on sam. Izruti kako drevo s korenino vred, — zagnati skalnato grudo visoko u poveter — zanemarati clo ukaze svojega gospoda, vse to bi se bil on podstopil, da bi se le Marinki dopadel. Vsako jutro je stal pred durmi svoje ljublenice in je jej prinesel venec, ki ga je spletel iz polskih cvetlic alj pa nekaj sterdi, ktero je bčelam u gojzdu izderl.

Zdelo se mu je večkrat, kakor da bi Marinka tudi nekaj u sercu do njega občutila. Sklenul je taj, oskerbnika alj pa naj starejšega od njene zlahte za roko Marinkino prositi. Pa vendar ni imel nikdar toliko serčnosti, to svojo misel na znanje dati: njegova ljubezen je ostala skrivna in skrita.

Ednega dnu (bilo je to četrty teden, odkar je Marinka u Vezi prebivala) stopi Feodor u bajtico. Mika ga viditi, kako se Marinki godi, hoče še edenkrat svojej suženki ponuditi svojo roko, knežko ime in veliko bogatstvo. Komaj Feodor prag prestopi, — kar se mu Marinka serčno nasproti postavi in dalej prekoračiti zabrani. Pogleda ga zraven pomenljivo in pogerdo, visoko in ponosno, da se revnemu Feodoru pred očmi stemni. Ošramoten ne vé kaj storiti, — rudečico na licih in serd u sercu otide.

Drugi den po tem hodi oskerbnik od hiše do hiše od kmeta do kmeta in vsim oznani: da mora po volji in zapovedi mladega gospoda Marinka, hčer Ivanova, biti žena Jeronima, sina starega Ambroža.

Le nekoliko ur po tem, kar se je ta novica po Vezi oznanila, že leti presrečni Jeronim u bližnji gojzd, da bi kako zver vjel za tako veseli god, ki ga bode skoraj s krasno Marinko obhajal. Čakajo in čakajo, — pa ni ga nazaj; grejo ga iskat in ga najdejo u nekej goščavi mertvega: kroglica mu je serce prestrelila. Sledijo in pazijo, kdo bi bilo to strašno delo dopernesel, — pa vse zastonj: hudodelca ne morejo zapasti.

Kratko po tem oskerbnik spet hodi od hiše do hiše, od kmeta do kmeta, ter oznani, da mora po volji in zapovedi mladega gospoda Marinka, hčer Ivanova, biti žena Šimonova, sina Mikolaša. Nekoliko ur po tem se presrečni Šimon kupice meda napije, in kmalo — vmerje. Iz bližnega mesta pokliče se zdravnik; on naravnost poterdi, da je bilo Šimonu zavidano: medu je bila primēšana mišenca. Tudi tikrat ne pride hudodelec na den.

Cela vas začne si ga ušesa šeptati, da nad glavo zale Marinke čuje neka neznana moč in čudna osoda. Vsi starši začnejo terditi, da rajši vidijo svoje sinove u dvajsetletno vojaštvo peljati, kakor da bi imeli za roko Marinkino snubiti in strašen konec storiti, kakor sta ga ravno storila Jeronim in Šimon.

Feodor ne vé, kaj bi mislil, kaj počel? Njegova vēst se začne prebujati in mu grenko očitati, kako gerdo in nevredno je s Marinko postopal. Tudi njegovi suženci in suženke ga začno po strani pogledovati in se ga ogibati. Do duše se sramuje Feodor i sklene te kraj zapustiti in se u Petrograd verniti.

Komaj Feodor otide, Marinka Demetra k sebi pokliče ter ga takole nagovori: „Kolikokrat si mi rekel, da me rad imaš, da me ljubiš, zlati moj Demeter.“ — To slišati tako milo in mično, Demetru sapo vzeme, — ni u stanu pregovoriti, — le pogledati zamore svojo drago Marinko.

„Vzemi taj, moj Demeter! to zlato, odkupi se od sužnosti, zadobi si svobodo. Podaj se u Petrograd, prerivaj se do prestola svetlega cara in izroči mu ti list od moje roke!“ Še tisti den jo Demeter že maha na cesti proti stolnogradu. — Kar je Feodor Vezo u Marinko zapustil, se je s njim veliko spreobrnilo. Poprejšna jeza do terdovratne Marinke je začela u njegovem sercu vmirati, sram ga je začelo biti, da se je zamogel tako daleko pozabiti in tako grozovito se obnašati proti mladej, nedolžnej deklici! Ljubezni do nje ni bil stanu se znebiti, njegovo serce je bilo vedno pri dragej Marinki tam daleko u Vezi.

U Petrogradu ni mira ni veselja za njegovo serce: ljubezen ga žene in sili u Vezo k Marinki, še ednokrat jej ponudit svoje serce in svojo roko. Poda se spet na pot ter pripelja se u Vezo. Koj hitro na mestu pošle Marinki lastnoročno pismo s svojim gerbom in pečatom. U tem pismu pusti njo iz svoje sužnosti: suženki Marinki daruje svobodo.

Molčé prime Marinka pismo, prebere pa ne reče ne besedice alj je jej po volji, alj ne in se pripravlja podati se u Petrograd. Feodor zastopi jej pot s bledim obličjem in jo milo in ganljivo pogleda. Marinka pa ostane terda in merzla kakor vsigdar, ne da si braniti in otide u stolnograd.

Med tim pride Demeter na svoj cilj in konec, u veliko mesto Petrograd, in je tako srečen bil, list Marinken caru Pavlu u roko vpraviti, ravno ko se je Pavl u cerkev k službi božjej pripravljaj. Car Pavl je bil žlahtnega serca in blage duše, zato ga globoko u serce gani, iz lista čitati, kako žalostno se je Marinki — slovečej pevkini — godilo. Pri tej priči napiše s vlastno roko nektare verstice na kneza Feodora Pugačina. V tem listu je rekel svitli car, da bi rad vidil, ako bi stotnik njegove straže suženko in pevkino iz sužanstva pustil, jej svobodo daroval.

Car pa ni mogel zamočlati, kar je bil iz lista zvedel, kako se Marinki — slavnej pevkini — godi. Že drugi den je celo mesto od Marinke govorilo. Vse je obžalovalo revno pevkino, ki je tako naglo bila odpeljana iz šumečega mesta u tiho puščavo, iz bliskečega gledališča u leseno bajtico, — iz svobode u sužnost. Feodora so nektari ojestro grajali, nektari pa omilovali. —

Marinka pride u Petrograd. Kakor blisk se ta novica hitro po mestu raznese. Od vsih stran vrejo ljudi gledat nekdanjo primadono; clo naj višji gospodi carskega dvora jo obiščejo, poslušat kako je se jej godilo. Naedenkrat nastane glas po mestu, da bode se Marinka spet na gledališču pokazala in spet zapela. Vse je se terlo u gledališču. Marinka zažene svoj mili glas in vsim pokaže, da je še poprejšna slavna pevkinja, da je še sada Marinka ciganka, ki s svojim petjem vse očara. Kedar pa ni pela, je sedela u svojej loži; zmiram pri njej je bil — Demeter.

Feodorova rudeča lica so pa obledela, ognjene oči so otemnele, meso je mu odpadlo: bogat in krasen mladenec knez Pugačin je hudo bolehal na rani, ktero je mu nesrečna ljubezen zavdala. Kdor je kneza zagledal in vedel, zakaj se mu taka godi: je ga omiloval iz celega serca. Slišalo se je praviti, da je marsiktera gospodična tu in tam gorke solze prelijala nad bogatim in lepim, pa nesrečnim Feodorom.

Ednega dnu car Pavl mladega kneza k sebi povabi. Dobro Pavl mlademu knezu v medočje pogleda, ga prijazno za roko prime in ljubeznivo pregovori: »Feodor! Alj bi ti bil pevkino zares vzel za svojo ženo! »Ja zares! presvilli car in gospodar.«

»Dobro, reče Pavl dalej, zgodi se tvoja volja, — imej jo, pa morata živeti na Talianskem. Bodi prepričan: Marinka mora biti tvoja žena; za to hočem jaz car skerbeti.« —

Zvečer sedi Marinka po navadi u svojej loži. Duri se odpró in car Pavl stopi u ložo, se blizo nje vsede in se pogovarja čez to in uno. »Gospodična! moraš poiskati si moža« pregovori sedaj naglo. »Morebiti imaš u svojem sercu kako skrito, skrivno ljubezen?«

»Ne! presvitli car, moje serce je svobodno« odgovori Marinka.

»Alj poznaš tistega, ki te resnično ljubi?« reče car dalej.

»Ja! poznam ga« Vaša carska moč.

»Dobro tedaj gospodična! moraš ga vzeti.«

»Že večkrat sem sama mislila to storiti, rekli ste, da si moram moža poiskati; iz tega vidim, da Vi carska moč! še niste za mene moža izbrali, ktereга vzeti bi jaz bila prisilena.«

»Ravno tako je. Ne silim te, saj vēm, da si pametna in si bodeš tistega izbrala, kteri te serčno ljubi. Moja volja je, da naj bode poroka že jutre. Veliko gospodov in gosp. hočem jaz k poroki poklicati; ja tvoje ženitno pismo bodem jaz s svojo roko podpisal.«

»Hvala in slava Vam, mogočni vladar! pa dovolite mi, še nekaj prislaviti. Serčno bi želela, da bi se ime mojega ženina in prihodnega moža še le tedaj izreklo, kedar ste Vi, presvitli gospodar! svoje ime že na ženitno pismo podpisali.«

»Čudna želja ta! Pa naj bode tako, kakor želiš.« — Jutre na večer je bilo svetlo u carskih dvoranah; vse je bilo prekrasno nakinčano. Feodor, obdan od svojih prijatelov, stoji tam u kotu dvorane; skoraj se sliši, kako mu serce močno bije. Marinka sedi u sredi dveh visokorojenih gosp. Vsih oči so na njo vperle; — nevesto so poznali, ime ženinovo je bilo še skrivno. Zadej za Marinko sedi Demeter, kakor namestnik sosedov in žlahte prekrasne neveste. Car, sedeč na zlatem prestolju, podpiše svoje ime na ženitno pismo. Celo društvo stermo gleda in posluša, kako se bode sedaj ime ženinovo izreklo; — Feodoru hoče serce pokniti. Marinka vstane, — povsod smertna tihota; — prime Demetra za roko, stopi s njim vsred dvorane, ter močno in glasno govori: »Pred Bogom, pred mojim carom, in pred timi častitimi pričami oznanim, da ti le mladenec — moj rojak Demeter — bode moj mož, — on me ljubi resnično.« —

Nekoliko mescov po tem so nesli merliča iz mesta, nekega bogatega mladenca, — bil je to — Feodor. —

Slavjanska serčnost.

Kogar je kada sreča pripeljala v mojo milo domovino, v krasne kraje slovenskega Štajera, v čudnovito lepe travnike, skoz ktere se vali dobrotljiva Pesnica, vnukica egiptovskega Nila, ker tudi ona večkrat prestopi svoje bregove, in pomlaji lepe livade, da obilno rodijo sladke kerme, more iz celega serca z menoj reči: Lepšega kraja na svetu biti ne more.

Pride tukaj kositva. Doni po daljnem okraju, od vesi do vesi, večer in rano posebno glas, namreč: Klepanje kos.

Preden še juterna zora nebo rumeni, je že več sto pridnih koscev na raznih travnikih. Urno sučejo kose. Kupoma se trava podira. Preden še zvon sedem zapoje, se vpeščani z zajterkom in rumeno kaplico Zaverščine eno malo okrepčijo. S krikanjem spet začnejo delo. Solnce vroče pripeka, in marsiktera sragica lica preteka; če ravno za poletno delo ni prikladnejše obleke, kakor je pesniška narodna: Razun škornjev in širokrajnega klobuka, samo široke breguše (hlače), robača do pol stegna prepasana z rudečim ali modrim pasom in rudeč ali moder perslek, kateri pa se pri delu odloži.

Pustimo druge, in se obrnimo k K vim koscem.

Marsikteri jan čversto pokosijo. Ali zdaj zvon o poldne mlo zapoje. Vsi se vtrudjeni podajo v senco košatih brestov, gotovi, da bode obed skoro donešena. Samo kosec Franc J. se hoče v mimotekoči Pesnici ohladiti. Dobro pazi, ga opomni skerbljivi gospodar da v cmerk (vertinec) ne zajdeš, mu na tenko zaznamva kraj, ino Franc J odide; čez nek čas sušukinje prinesejo obed. Kje pa je Franc? popraša odišlega žena. Kopat se je šel — vunder zdaj bi že moral nazaj biti, njej odgovorijo. Ona obledi — tudi vse druge strah spreleti, posebno pa dobrega gospodarja, ker še le zdaj premislijo, kako dolgo izostaja, ino berž sumijo, da je v žereči cmerk zajšel. Trepetaje letijo vsi k Pesnici. Obleka leži za vajnikom vertinca, Franca pa ni nikjer viditi — ne doklicati. Vse groza spreleti; gotovo je v cmerku! Ali blagosercni, bistrourni gospodar hitro pomoč domisli. K sreči se ravno mimo pelja nek večan po seno. Urno jednega k njemu po vervi odpoše. Med tim mu morejo ženske z večimi predpasi glavo dobro oviti, ker hodno platno ne prepušča tako hitro mokrote. S koncem vervi se prepaše, in okol stoječim veli, ga v cmerk spuščati, in le, kadar bo verv pomikal, ga nazaj potegniti. S težkim srcem spolnijo povelje. Strašno je bilo gledati, kako cmerk gospodarja požre, in silno v globočino zaverti. Skerbno so spuščali; že če druga verv steči — na enkrat se strese verv. Varno vlečejo nazaj, in večja teža njih tolažljivim upom navdaja, in tudi ne vkani. Pod pravo pazduho prinese gospodar vtopenca s seboj. Sam Bog daj, da bi še živ bil! je zdaj prošnja vsih. Zvésto vse skušajo, ga oživiti, vender se hitro ne vda, ker je predolgo v vodi bil. Na enkrat pogleda! Veselja in radosti ni konca ne kraja. Radostne solze polijejo otetega, hvaležno objame kolena gospodarja, kogar čudnovita serčnost ga je gotove smerti otela. »Hvali Boga! ki mi je serčnost in ljubezen vnel, kajti grozna je bila pot, strašno me cmerk nekokrat po steni svoje vedno bolj tesne votline zasukne, dok'er se v ozki luknji ne vstavim, kjer k sreči tebe najdem, šum derečih valov je bobnjal, kakor gromljavca in potres, da me je skoro popolnoma omamil; zraven me je še sapa strašno silila. Ročno te zmotam z vejovja, med ktero si bil zavil, te terdno primem, z levico verv zamikam, in neka sladkost mi serce napaja, kak mile še pred nikdar občutil nisim.»

Govorilo se je, da steka toti cmerk pesniško vodo globoko pod zemljo v Zšavnico, ki je tri ure oddaljena; ednako dunajskemu cmerku niže Kremža, ki polni s svojo vodo Nižidersko jezero na Ogerskem.

Od te čudnovite dogodbe je preteklo precej let, zakaj ti blagi gospodar so bili moj dragi predded, po tenki niti. Ljudmila.

Kratko številoslovje.

(Dalje.)

Polovine.

Razštevo, in kadaj se upotrebuje, ni tako lahko razumeti; zato rej se mora priporočiti, v njej osobito počasno postopati. Začnimo taj razštevati med dvoje, rekel bi razdvojevati. Oziraje se na poprejšne vadbe na tej stopnji, bomo najpred učili iskati delivna števila vsakega čísla, in polle vodili otročiče spoznovati: kolikokrat stoji število, s katerim razštevamo, v vsakim drugim med 1 — 60 ali tudi med 1—100, to je spoznovati: kolikobarti moremo razštevlec od razštevine odšteti. Kar je pa še večje važnosti in v prostem življenju prav potrebno je: znati razdrobiti vsak znesek rajnišev v zaznamovane dele. Sledeče vadbe se nam same od sebe vnudijo: 1. Ako dvoje otrok dobi jedno jabelko, da si jo razdělita, bode imel vsak 1 pol — ali 1 polovino, tako tudi od 2, 3, 4 Ker je učencom že znano: koliko znese 10 polovin, se postopa v deliti od 11 — 20 zmiraj tako, da otroci očevidno spoznajo koliko celin bodo imeli, če se polovine soštejejo. Od 20 polovin se napreduje postopaje od čísla do čísla tje do 60 — kar od začetka, slasti pri razdvojenju dosti biti more. Ako so otroci vajeni: vsak broj polovin zaporedoma v celine (celote) spreberniti, naj se to skuša tudi preskakljaje. Začnimo po tem ravno kakor smo s jabuki delali, deliti krajcarje; in kadar smo do 60 kr. prišli, in vidimo, da ta razštevna urno gre, tudi rajniše. Posebno praktično opravilo pri tej stopnji je: kupovati dvoje ali dvojice po kakoršnej koli ceni.

Vadi se to takole:

Dvoje jaje, peres ali kaj takega, velja 1 kr.; po čem pride eno jajce? odgovor bode; pol krajcarja, ali jedno polovino. — Napeljevati moramo otroke, da nam vedno s polovino odgovore in da tako najdemo pravilo: kolikor krajcarjev, rajnišev i. t. d. dvoje, toliko pol krajcarjev, rajnišev i. t. d. ali polovin velja jedno. Da se ovo pravilo najde, se more zaporedoma, počemši od kraja, to je od enojke toliko časa postopati, dokler se ne vidi, da so učenci to zapopadli. Prepričati se tega, se skoči v drugo desetko, s zadačami; in ako v tej urno odgovor dajo, bodejo lahko vsako rešili. Morejo se vaditi si to tudi zapisovati, tako le:

Če 2 kosa veljata	1 kr.	1 kos velja	1 polovino
Če 2 » »	2 »	1 » »	2 polovini
Če 2 » »	3 »	1 » »	3 polovine
Če 2 » »	4 »	1 » »	4 polovine
Če 2 » »	5 »	1 » »	5 polovin

i. t. d. — potem se preskoči.

Če 2 kosa veljata 15 kr. koliko jeden. —

Kadar vedo zrajtati polovine krajcarjev se dajejo cene v rajniših; in zadnič v rajniših in krajcarjih. Tako jim po malem ne bode težko

vsako zadačo rešiti, kakor n. p. 2 mernika žita veljata 13 fl. 52 kr. — počem pride jeden? dve orni olja veljate 27 fl. 47 kr. počem je orna? i. t. d. Sada tudi ne bode več težavno jih vaditi: da najdejo kolikobart stoji dve v vsakem številu med 1 — 60; ali kolikokrat moremo dvojko od vsakega števila odšteti. V tem bi se mogli tudi navadne razštevance poslužiti, vendar ne smemo nobenega števila preskočiti, bodi si dvojka v njem zapopadena, ali ne. To se more takole goditi:

2 od 1 se ne more odšteti,

2 » 2 » more odšteti 1 krat,

2 » 3 » » » 1 » ostane 1 pol.

2 » 4 » » » 2 »

2 » 5 » » » 2 » » »

2 » 6 » » » 3 » i. t. d.

do 2 od 10 — ; potem pa se razštevina naj vselej razkole v desetke in enojke, in se napreduje do 2 med 60.

Tretjine.

Ako so naši učenci razštevno med dvoje dobro razumili, jim bodo vse sledeče lahke; in zato hočem še le samo delitvo med troje pore-doma pretresti; od drugih števil pa le naj potrebnejše naznačiti. Troje otrok dobi jabelko, naj si jo razdêle — kar dobi jeden — se pravi tretjina — naj si razdêle še drugo jabelko in tudi od tega bode vsak dobil tretjino, bode tedaj imel dve tretjini; od tretjega jabelka dobi spet tretjino; ima torej tri tretjine — in ako vse tri dele (kosce) složi, celo jabelko. — Tako se naj razdêluje 4, 5, 6 jabelk; samo se da opaziti, da 6 tretjin da 2 celi jabelki, $9/3$ tri, $12/3 = 4$, $15/3 = 5$, $18/3 = 6$ jabelk. Speljuje se tako do 30 tretjin, 45 tretjin, in 60 tretjin; čísla, pri kterih se vedno nekoliko postoji, da si jih otroci zapomnijo. Po enakem načinu se morejo krajcarji razštevati.

Pri razštevi rajnišev moramo otroke opomniti, da tretjina rajniša je dvajsetica — in tak se moremo kmalo h kupovanju vrnuti. Kupi-mo troje jajc, ali kar si bodi, po krajcarju, in najdemo po malem, da jedno velja toliko tretjin, kolikor krajcarjev troje. Ako plačamo troje po trojači (grošu) bo jedno veljalo toliko krajcarjev, kolikor tro-jač troje, ako pa kupujemo troje po 1, 2, 3 itd. rajniše, bo jedno veljalo toliko dvajsetic; n. p. za 3 prače sukna dom 17 fl. — po čem je prač? odgov. 17 dvajsetic, ki znesejo 5 fl. 40 kr. — 3 dekile dobijo lêtne mezde 67 fl. 36 kr. koliko pride na vsako? odg. 67 dvajsetic, in 36 krajcarskih tretjin — 60 dvajsetic = 20 fl. 7 dvajsetic = 2 fl. 20, ukup 22 fl. 20 kr. 36 tretjin krajcarskih je 12 kr. cel znesek = 22 fl. 32 kr. Poslednič naj se vadijo poiskati, kolikokrat stoji trojka v vsakem števi-lu med 1 — 60. Počne se pri enojki, in se postopa zaporedoma, vendar da se obstoji pri šestki, devetki, dvanajstki — petnajstki, in pri vsih číslah, v kterih se brez drobiža znajde. (Dalje sledi.)

Književnost.

* Od prvega dne oktobra po starem koledarju je začel v Carigradu izhajati nov slovanski časopis v serbskem narečju, namreč: Carigradski vjestnik. Donašal bode politične in leposlovne sestavke. Naročnina za celo leto snese 10 zl. (fl.) srebra. Tudi pri avstrijskih poštah se naročila prejemajo. Po tem takem je to drugi slavenski list v Carigradu.

* Ravno kar je u Zagrebu na svitlo prišel osmi svezek časnika: Kolo, članci za literaturo, umietnost i narodni život. Vredil ga je A. Torkvato Brlić. Cena mu je 30 kr. sr. Da bi nam pogosteje izhajal! — Tudi g. Preradovičeve: Nove pjesme so že izišle in so za 40 kr. sr. dobiti. Kdor njegove Pervence pozna, bode s veseljem tudi po tih krasnih cvetlicah segel. Bog daj! da bi jih tudi mi Slovenci za gotov denar pri naših knjigarjih dobiti zamogli!! Vederemo. —

* Željno pričakovane jugoslavske (ilirske, serbske in slovenske) terminologije je sedaj osem pol natisnjenih. Kakšna škoda, da se tako imenitno in potrebno delo tako na dolgo klop odlaga!

* Pri g. J. Leonu, slaverskem knjigarju v Celovcu, so v novem pravopisu sledeče knjige za slovenske šole dobiti: Abecedna tabla po 1 kr.; — Abecednik za šole na kmetih po 3 kr.; — Abecednica za slovenske učence na deželi. Spisal G. Somer po 10 kr.; — Mali katekizem za prvošolce po 5 kr.; — Kerščanski katoliški navk, okrajšan po 9 kr.; — Berilo za male šole na kmetih po 19 kr. — Berila ali listi in evangelji u nedelje in praznike člega leta in vse dni svetega posta po 28 kr.; — Spisovnik za Slovence. Spisal Majar po 12 kr.; — Slovnica za Slovence, spisal M. Majar po 10 kr.; — Predpisi latinsko-in cilirsko slavenski. Spisal M. Majar po 20 kr. posebno za učitelje zavolj uvoda; — Slovenski lepopisni izgledi. Spisal J. Levč po 54 kr. Tih izgledov se tudi posamezni listi po 3 kr. šajn. prodajajo; — Tablica zlogovanja s tisknimi pismenkami po 6 kr. sr. denarja.

Z m e s.

* Iliri v Neapolskeji kraljevini. Marsikteri bo pri teh besedah debelo gledal, pa naj čuje, kaj statistika neapolitanske kraljevine od Serrestoria piše: da u tamošnji kraljevini 75000 slavenskih stanovnikov iztočnega sjedinjenega veroizpovedanja prebiva. Že leta 1453 so se jeli iz Arbanaske in Bosne v Abruze in Kalabrijo preselovati, kjer še dandanašnji žive. Zaderžali so svojo narodno nošnjo in svoj ilirski jezik. Oni so ostali verni obredu pravoslavne iztočne cerkve, samo da svetega očeta papeža za vidljivo glavo cerkve spoznajo. Glasoviti bakrorčezec Pinelli v Rimu, ki je mnogo talianskih nošenj izdal, je tudi ilirske nošnje

(v br. 31. svoje zbirke v četvertini) predstavil. Človek s hanžarom za pasom, in žena s zobuncem bez rokavov (tako se zove neka zverhnja obleka Ilirkinj) in s pisano pretkanim zagrinjalom izgledajo ravno tako kakor njih sorojaci v pravej in izvirnej domovini Ilirii.

* List 112 „slovenskih novin,“ ki na Dunaju izhajajo, je neko reč u misel vzel, ktera tudi vsim Slovencem na sercu leži. Zato cel sostavek od besede do besede tu sem postavim. „Slov. noviny“ pišejo: „Staro lèto se koncu bliža, — novo je pred durmi. Te čas se tiskajo povsod po vsih škofijah novi duhovni šematizmi to je: popisi far in duhovnikov, ki se u mejah kake škofije znajdejo. Kedar je nam to na misel prišlo, se je zbudila tudi u našem sercu neka tiha želja, ktero mi svojim čast. bravcem odkrijemo. Upamo da se bode to, kar želimo, tudi ljubeznivo spolnilo!

Pri nas (to je pri Slovaki, Slovencih na Ogerskem) ni nobene škofije, u kterej bi le eden narod in eden jezik doma bil. Zavolj tega mi spoznamo za primerno, ja za neobhodno potrebno, da se duhovni šematizmi izdajejo u latinskem jeziku, kakor jeziku neutralnem, vsim ednako zastopljivem in ednako nezastopljivem. Zastopljiv duhovnikom in učnim, nezastopljiv ljudstvu. Edna je pa reč, ktera je nas pri latinskih šematizmi vselej u serce bolèla, in scer zavolj tega, ker priča, da se tudi u latinskih šematizmi Madjari povišujejo, Slovaki pa na stran postavljajo. In ta reč je: kako se imena občin pišejo. Zakaj tam ne najdemo — še clo u oklepaju (in parenthesi) ne — slovenskih imen mest, far in vasi, temuč le same tiste spake imen, ktere je listo otroško raztegovanje in napenjanje na madjarsko kopito zplodilo, in ktere naše ljudstvo nikolj ne uživa in tudi ne razumi. Mi bi želeli, da bi se ta spaka, to skrivanje vmirajočega madjarizma saj iz duhovnih šematizmov iztrebilo! To se naj takole zgodi, da se vsako mesto, vsaka fara in vsaka vas s svojim vlastnim, narodnim imenom u šematizem postavi, ne pa s imenom, ki je le izmišljeno, ki se u življenju nikolj ne uživa, ki ga ljudstvo tudi nikolj ne zastopi. Se vè, da se pravo ime naj piše u pravopisu slovenskem. Naj se postavim piše: „Červenica,“ kakor se tudi u resnici imenuje, ne pa „Vörös Vágás“; naše ljudstvo oči in usta odpre ako ga prašaš: kje je tisti „Vörös Vágás“? Imena, ki po madjarščini dišijo, in ki so se samo u knjige in pisma, ne pa u vsakdanje življenje vrinula, naj se le u oklepaju pristavijo, da tako nobena zmota nastati ne more; postavim: Červenica (Vörös Vágás).

Imena madjarskih in nemških občin naj se pišejo tako, kakor jih madjarsko in nemško ljudstvo izgovarja, u pravopisu madjarskem in nemškem; pa naj tudi slovenske občine ravno te pravice deležne postanejo. Naj mine pomalo tista neprijateljska navada, se vsega ogibati, kar po slovenščini diši, kakor da bi bil slovenski narod nekaki od Boga in ljudi obsojen narod, kteri se nikilè s svojimi narodnimi lastnostmi in s svojim jezikom pokazati ne smè. Naj začne saj cerkev, tota mati vsih narodov, pred ktere očmi ni ne Jud, ne Gerč, ne svobodni, ne sluga, boljši, naj prej pravico skazovati narodu, ki je bil tako dolgo zanemaran in se tak zvesto in verno k njej obrača.

Ako pa cerkveni predpostavljeni dosadajno podobo šematizmov zapustiti in popačena imena u slovenska premeniti na nobeno vižo nočejo: to bi pa vendar saj storiti meli, kar u vsih sedajnih novih zemljopisnih

knjigah najdemo: tam se namreč najdejo imena pomadjarena, pa u oklepaju se povsod najdejo tudi imena slovenska. Ko bi se saj u duhovnih šematizmih našla slovenska imena slovenskih občin in far! S tim bi imel zemljopisec slovenski znamenito pomoč pri rokah Kdor bi sedaj hotel ogersko zemljo popisati, bi moral alj po celej zemlji sam potovati alj po povsod dopisovatelje imeti; — kar je nemogoče.“

Marsiktera slovenska duša, ki te verstice prečita, bode iz globočine svojega serca izdihnula: tak se saj povsod Slavjanom ednako žalostno godi!! —

* Lista 185 in 199 „Narodnih novin“ oznanita, da so sledeči Slovenci kakor članovi k društvu za povestnico jugoslavensko pristopili: Dr. Jozip Muršec, c. k. prof. na realnoj učivnici u Gradcu, u jedno c. k. ministerialni povérenik za izpite zrélosti po Hervatskoj i Slavonii. — Rudmaš Šimon, c. k. školski savétnik u Koruškoj; — Majar Matia, župnik u Gorjah na Zili; — Tavšić Jozip, kapelan u Otmanjah; Einspieler Andria, kapelan u Celovcu.

Da bi se jim le tudi skoraj prvi svezek „Arkiva za povestnico jugoslavensku“ poslal! —

* Komaj so še le tri léta minula, kar je slavjanski jezik tako rekoč na javno gledališče stopil. Vendar je že tako omikan in izobražen, že tako čisto, gladko i sladko teče, da ni ne védnosti ne urada, za ktere ga bi popolnoma prikladen ne bil. Neznanci in neprijатели pa vendar svojo staro termo trobijo, da je slavjanščina za nič, da nêma svojih beséd, da mora vsako bolj imenitno in visoko rêč s pljujo besêdo zaznamvati itd. itd. Morebiti da se tudi u slavjanščini nêkaj plujih beséd najde, pa vendar, kar smo te dni brali, je non plus ultra. Znani nemški modrijan Hegel piše: „Die Liebe ist die Idealität der Realität eines Theiles der Totalität des unendlichen Seins, verbunden mit der Cupidität und Carnität zwischen Ich und Du; denn ich und du ist: Er“ (glej Neugebauers Südslaven str. 327) To je tisti omikani in čisti književni jezik nêmskih modrijanov. Alj vsmileni Bog hoče, mi Slavjani svojega jezika nikoli tako omikali in očistili ne bodemo: Bratec moj! izderi poprej bruno iz svojega očesa, po tem glej, da izdereš pezdir iz očesa svojega brata! —

Med i pelin.

* Iz Tersta se pišev časnik: Učenik slovenšine na gimnasii vsak teden uči v sredo dve uri in v saboto tudi dve, torej le 4 ure pa s tem razločkom, da se učenci v dva razreda razdeljeni, ker so v enem samo Slovenci rojeni, učenci drugzega razreda so pa Neslovenci; in pri Slovencih je treba le po slovensko govoriti in učiti, toraj se tudi slovniča po slovensko razlaga; v drugem razredu je pa nemški jezik učni jezik. Učencev je še dosti, toda dozda so še iz 7. 6. 5. do 1. šole skupej, kar napredovanje v uku kaj overa, ker mali učenci nikoli ne morejo toliko in tako hitro razumeti ko večii.

20. t. m. je bilo spraševanje iz slovenščine, kar je od 10 — $\frac{1}{2}$, 1 terpelo. Poslušavci, ki so učenika in učence ali sploh predmet izpraše-

vanja — slovenščino — počastili, so bili kaj zadovoljni in gospod vodja gimnazja je očitno pohvalil napredek, ki so ga učenci v slovenskem jeziku storili. Šlo je dobro, učenci so dosti dobro odgovarjali; posebno so se pa Slovenci dobro deržali, vse po slovensko — branje in izpraševanje, in tako se je letos tukaj to zgodilo, kar se še nikoli ni in morda se tudi pri vas v Ljubljani kaj taciga ne godi. Slovensko se sicer tudi pri vas uči, ali le po nemško se razlaga, glej! tukaj smo pa prav po slovensko ves čas govorili.

Slovensko društvo ima seje vsak četertik in gospod Vesel-Koseski, je zdaj predsednik. To društvo je zares lepo, udov ima veliko in prav bogatih; stanišče njega je krasno, dvorana prezala in bravnica, v kateri je do 30 časnikov, slavjanskih vsih narečij in drugih. Veselje obide človeka, kedar se med prav serčnimi Slavjani znajde. Posebno pa naše veselice po Terstu slove. Dičnih in mičnih gospodičen je pri naših plesih na zbero.

* Iz južne Štajerske. Od naših županov nečem da besedo progovorim; saj sami veste kako se nosi glava, u kateroj se nekoliko nemškega dima kadi. Le od župana Podsrečkega sim vidil slovensko napisano domovnico; i tukaj je narodnost samo zato obveljala, ker je popotnik u Hervatske kraje se podal. Našim sodnijam se pa neupa, nijedan slov. slova pod oči poslati, drugači dobi „scharfen Verweiss.“ Čudno je pa slišati, kadar uradniki pripovedujejo, kakov smeh i kakve šale zganjajo, kadar prebirajo pisma od županov uložena. To vam je takov slog, da bi se kozlu jed priskrunila. In vendar ti učeni gospodi se rajši posmehujejo, ko da bi prostemu seljaku svetovali, naj piše, kakor misli u svojei glavi. Ja, clo tverdit se upam, ko bi Nemci vedli, kako se njihov jezik po Slovenskem kvari in nevsmileno kvasi, gotovo bi si sami prizadevali, našim pomilovanja vrédnim, spaćenim sirotam prepovedati, da se ne poslužijo jezika, kterega tako malo razumijo. Glejte tako so tudi srénje, ki bi narodno blaženstvo naj bolj podupirati zamogle, te gosto nastavljene mreže, u ktere nemčija naš ubogi, duševno mertvi narod od dné do dné silnije zapleta.

Apropos! naznanjena je lila zaželjena novica v Bčeli, da bodo šolske knjige već mesca Septembra razposlane. Mesec se že koncu priklanja, od knjig vendar še ni niti sléda! *) Bože mili! uméten svet si je že umislil tudi take parovoze, ki čez 2000 stotov blaga brez vsake ovére v breg i navzdolj vlečejo: ali se nebi dala tudi taka stroga znajti, ki bi saj vsakega pol léta kakovo šolsko knjigo na béli svét zvertala? Ko nebi bilo znano, kdo ima velevažno nalogo, spisati al nasvetovati tih knjig, bi človek zares od žalosti čez ubogo mladino solze ronil. Zmotnjava vam je u tem obziru taka, da, ko bi otroci dveh sosednih šol se sbrali in jeden drugega popraševali, nebi se u nijednem predmetu (izuzemši morebiti kersanski navk) porazuméti mogli. Vsaki učitelj ima svojo slovnico, vsaki svoje umétalne izraze, vsaki svoj poseben pot, po kojem tumara, kako mu drago, napréd. O da se skorom ta napaka odstrani!

Glejte! tako stoji stvar na južnem Štajaru, slabije ko so morebit kdo misli. Kako lépo se nam tudi včasí senja od Zagreba, od

*) Glej književnost.

ilirizma, od bratske složnosti. Ali jao, kak se človek prevari. Ravno pred nekoliko tedni sam govoril s nekim znancem iz Zagreba. O kako vam je tugoval čez Horvatsko. On veli, da uprav u Zagrebu, ki je vendar srédišče narodnog života, obertništvo, trgovina, umělosti i znanosti u dobokom snu zakopane još leže. Dalje on kaže, da je mladina kao omamljena in mlačna za vse, što se lepoznanstva tiče. Pri nas, hvala Bogu, u tem obziru mislim stvari bolje stojē. —

* Iz središa Istrie s piše v Novice. Večkrat beremo, da pri nas slabo stoji s slovanskim jezikom, kteriga taljansšina zatiruje. V šolah vunder ni taka. Lansko leto in tudi letos sim bil pri vsih očitnih skušnjah gimnazia u Paznu, in z veseljem sim vidil in slišal, de se je u vsih razredih tudi slovanski jezik učil, letos u svakim razredu po 2 uri u tednu. U vsih šolah se je pri očitni skušnji tudi besedilo (deklamiralo), kar je priučjočimu kresijskimu g. poglavarju boronu Miroslavu Grimsicu posebno dopadlo. Slišal sim tudi od već strani, de so se učenci ilirsko narečje radi učili. Ni tedaj resnično, kar smo v nekih časopisih brali, de Pazinski učeniki, Slovani, za slovanski jezik nič ne storijo. Tudi še preden se je ta jezik kakor šolski nauk učil, so nekteri učeniki slovanske slovnice učencam dajali, kakor tudi slovanske in horvatske časopise, ktere so mnogi radi brali. Ko je pa bila z ustavo tudi ravnopravnost vsim austrijskim jezikom podeljena, se je pokazal tudi med uče ci Pazinskiga gimnazia hvale vredni slovanski duh. Iz tega maliga tedaj ljube Novice lahko vidite, da se je vendar kaj za mater Slavo tudi pri nas storilo; vsak početek pa je težaven. Naj tedaj sleherniga spodbadajo besede učeniga Slovana: „Počnimo mi, pak će drugi bolje slēditi, ali naša će to biti najveća slava.“

S m ě š n i c e.

* Něk gospodin putovaše. Pridši do kmetije gospodinu praša: znate-li mi kavu skuhati, koju ja seboj prinesel. Zašto ne, odgovori kmetica; to gotovo neće tako težko biti. Vzame kavu ter ju u vodi k ognju pristavi. Kmalu vesēlo vrē. Gospodin čaka i čaka, pa je vendar ućakati ne more. Zato skliče gospodinu: „budeli kava skoro gotova.“ Prestrašena i žalostna kmetica odgovē: „Šent vē, što je tomu bobu, zmirom vrē, — pa vendar neće mehak biti.“ —

* Dva kmeta, ki sta že mnogoput od kave i njene posebne dobrote pripovēdovati slišala, ideta u kavarnu, se široko i modro usedeta, ter si dasta kave prinesiti. Po navadi se njima kava, mlēko i sladkor vsako posebej donese. Katero ćeš ti vzeti, popraša Juri; to bude tako vse jedno, se odsēka Blaž, vzemi ti černo. Kadar sta bila izpila, reče Blaž: „Pri nas mi bogme! kravje mlēko ravno tako diši.“ Ne, mu padne Juri u besēdo, take brtke, ostudne čorbe ja clo svojemu naj hujšemu sovražniku ne želim. Po tem sladkor, kojega je njima, kao sta mislila, kavarnar iz prijaznosti dodal, za svojo deco u žep deneta, plaćata i odi-deta. Juri trese glavu rekuē: Blažu! u kavarnu neću nikdar više iti.“ —